

Ett fönster av möjligheter - stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende (SOU 2017:112)

**Särskild utredare Fredrik Lundh
Sammeli**

Utgångspunkter

- **Barnets bästa och barnkonventionen**
- **Grundläggande mänskliga fri- och rättigheter**
- **Våra internationella åtaganden, t.ex. Istanbulkonventionen**
- **Det jämställdhetspolitiska delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra**

Utredningens bedrivande

- **Kommittédirektiv (Dir. 2016:99)**
- **Samtal med barn och unga**
- **Stort antal studiebesök i kommuner och skyddade boenden runt om i Sverige**
- **Möten med experter och forskare**
- **Möten med olika nätverk**
- **Studiebesök i Norge, Danmark och Finland**
- **Referensgrupp och expertgrupp**

Närmare om kommittédirektivet

- **Lämna förslag till hur insatsen skyddat boende kan lagregleras och definieras samt föreslå hur en tillståndsplikt kan utformas**
- **Föreslå åtgärder som bidrar till att förtydliga det ansvar som samhället och enskilda aktörer redan i dag har för barn i skyddat boende**
- **Föreslå hur barnet ska synliggöras och göras mer delaktigt och i frågor som rör barnet under tiden i skyddat boende**
- **Föreslå hur barnets rätt till skolgång, hälso- och sjukvård, tandvård, stöd och behandling ska säkerställas**

Stärkt barnperspektiv för barn

VARJE BARN

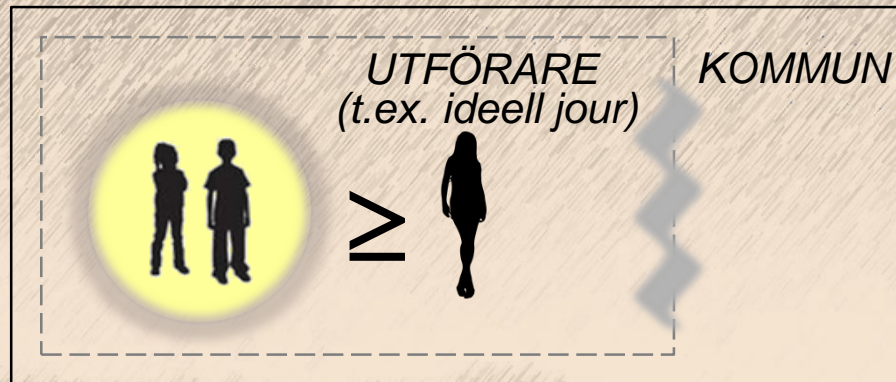
- ▶ är ett eget rättssubjekt
- ▶ tas emot (oavsett ålder/kön)
- ▶ får boende med barnkompetens
- ▶ får relevant information
- ▶ får behov utredda och följs upp

Varje barn i skyddat boende

- ▶ får egna stödbehov tillgodosedda
- ▶ får hälso- och sjukvård
- ▶ får säker skolgång
- ▶ är skyddat från våld
- ▶ är delaktigt i vad som händer
- ▶ får trygg utflyttning

Varför tillsattes utredningen?

Oklarheter om kommunens respektive utförarens ansvar & uppdrag

skyddat boende

- betraktas inte som egna rättssubjekt
- saknar ofta egna beslut
- har otillräckligt uppmärksammade behov av vård, omsorg & skola
- omfattas inte av nationell statistik & uppföljning

Det saknas också...

skyddat boende

- en juridisk definition
- tillståndsplikt
- en enhetlighet i kvaliteten
- ett genomgående barnperspektiv för barn som bor där

Bakgrund

- **Ca 3 000 barn/år bor i skyddat boende**
- **Över 70 procent med utländsk bakgrund**
- **Placering sker ofta efter lång tid i våldsutsatthet**
- **Våldet får stora konsekvenser för barn**
- **Barnen får inte det stöd de har behov av**
  - t.ex. stödinsatser
  - skolgång
  - hälso- och sjukvård
  - enskilda samtal, uppföljning
- **Window of opportunity**

Utredningens iakttagelser - före vistelsen i skyddat boende

- **Stora skillnader mellan kommunerna**
- **Barn utreds ofta av socialtjänsten men**
  - utredningen avslutas utan insats då mamma och barn placeras i skyddat boende
- **Barn får inga egna beslut – räknas som medföljande**
- **Barn får inte stödinsatser från socialtjänsten**

Under vistelsen i skyddat boende

- **Socialtjänsten lämnar ofta barnen**
  - inga besök eller samtal
  - bristande samverkan
- **Skolgång**
  - saknas rutiner
- **Hälso- och sjukvård**
  - BUP är frånvarande

Under vistelsen i skyddat boende

- **De flesta skyddade boenden är små med få anställda**
  - Ofta volontärer
  - Ingen särskild kompetens kring barn
  - Tar inte emot alla barn (t.ex. inte tonårspojkar)
- **Ingen fredad zon för barn – frågan om umgänge**

Efter vistelsen i skyddat boende

- **Barn bor längre än de behöver på skyddat boende**
  - P.g.a. bostadsbrist
  - Rimlig tid 3-5 månader
- **Saknas långsiktigt arbete/insatser samt uppföljning**
- **Risk att barn flyttar tillbaka till våld eller till sämre boende**

Bra exempel finns!

- **Socialtjänsten**
  - kompetens, samverkan och politiker/chefer som prioriterar
- **Samverkan**
  - fungerar internt /externt i några kommuner
- **Skyddat boende med barnkompetens**
  - barnanpassad miljö, tar emot alla barn, aktiviteter för barn, kontaktperson/kurator, inskrivning, information, skolgång, hälso- och sjukvård
- **Skolgång**
  - rutiner/särskild ansvarig i kommun, kontaktskola/jourskola, undervisning på skyddat boende
- **Bostad efter skyddat boende**
  - kommun och bostadsbolag har särskild rutiner/ansvar,
  - Kompotten – samarbete mellan 44 kommuner

Förslag

- **Skyddat boende**
  - regleras i socialtjänstlagen
  - definieras i socialtjänstförordningen
- **Barn som följer med en vuxen vårdnadshavare till skyddat boende ska få ett eget placeringsbeslut**
  - socialnämnden ska noga följa vården
  - få en särskilt utsedd socialekreterare
  - vårdplan och genomförandeplan
  - skolgång
  - hälsoundersökning och tillgång till vård

Förslag

- **Definition** - boende som tillfälligt tar emot enskilda som behöver insatser mot hot, våld eller andra övergrepp i förening med ett boende
- **Kvalitetskrav för skyddade boenden**
  - Kompetens och bemanning
  - Särskild barnansvarig
- **Tillståndsplikt för skyddat boende**
- **Registerkontroll**

Förslag

- **Socialnämnden ska få besluta om att ett barn får placeras i skyddat boende när endast en av vårdnadshavarna samtycker**
- **Socialnämnden ska få besluta om val eller byte av skola när endast en av vårdnadshavarna samtycker**
- **Umgänge - inga författningsförslag men vissa överväganden**
- **Barnet ska få en trygg utflytt – utskrivning, planering och uppföljning**

Förslag

- **Officiell statistik**
  - Barns vistelse i skyddat boende ska ingå i den officiella statistiken
  - Bör kompletteras av kvalitetsuppföljningar
- **Information till barn**
  - Enhetlig information till barn i skyddat boende

Förslag

- **Stärkt kunskap om barn i skyddat boende**
  - kunskapsspridning och implementering
  - särskilt kunskapsstöd till verksamheterna

Betänkandet SOU

1. Lagförslag
2. Utredningens uppdrag och arbete
3. Bakgrundsdel
4. Problembeskrivning
5. Överväganden och förslag
6. Konsekvenser av förslagen
7. Finansiering av skyddat boende
8. Författningskommentar

Vad händer nu?

- **Betänkandet har remissbehandlats**
- **Vidare beredning i Regeringskansliet**